

2. Калакура Я.С., Войцехівська І. Н. Історичне джерелознавство // Я.С. Калакура, І.Н. Войцехівська, С.Ф. Павленко та ін. – К.: Либідь, 2002. – 488 с.
3. Карпенко Г.І. Українська реалістична проза другої половини ХІХ ст. як історичне джерело. Автореф. дис. канд. іст. наук: 07.00.06 / Карпенко Галина Іванівна. Дніпропетровський національний ун-т. – Дніпропетровськ, 2005. – 16 с.
4. Нечуй-Левицький Іван. Повісті, оповідання, нариси, легенди. Твори в двох томах / І. Нечуй-Левицький. – Київ: Дніпро, 1977. – Т. 2. – 504 с.
5. Ятищук О. Художній текст як етнографічне джерело // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія. – 2014. – №. 1. – С. 209-214.

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У НЕМОВНОМУ ВНЗ

Богдана Кукса

Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна

Туризм сьогодні є однією з найперспективніших та найдинамічніших галузей господарства. Його роль зводиться не лише до впливу на економіку, а і до усвідомлення необхідності розвитку зв'язків між народами різних країн світу та для взаємопізнання їхньої історії, культури, традицій. В Україні цей напрямок визнаний одним із найпріоритетніших у національній економіці та культурі, що створює сприятливі умови для організації туристичної діяльності. Саме тому туристичний ринок потребує висококваліфікованих спеціалістів. Безумовною запорукою успішної професійної діяльності фахівців у туристичній галузі є знання іноземних мов. Підготовка фахівців для сфери туризму є важливою складовою сучасної системи професійної освіти та важливим завданням сьогодення з підготовки фахівців нового профілю – менеджерів туризму з досконалим володінням іноземними мовами на рівні, який достатній для здійснення якісного професійного іншомовного спілкування. Іноземна мова для сфери туризму – це один із інструментів, який допомагає не тільки діяти, переконувати, приймати рішення, а й створювати сприятливу ділову атмосферу, розуміти культуру представника іншої країни та менталітет його народу. Здатність якісно здійснювати професійне іншомовне спілкування значною мірою сприяє підвищенню конкурентоздатності фахівців сфери туризму на ринку праці. Процеси інтеграції, укладання ділових угод, підписання двосторонніх контрактів із зарубіжними країнами, розширення професійних і культурних зв'язків України з країнами – членами Європейського Союзу, збільшення інформаційного потоку вимагають від сучасного випускника немовного вищого навчального закладу володіння іноземною мовою на рівні не нижче B2 (незалежний користувач). Разом з тим, сьогодні існує багато проблем в даній сфері. Одним із важливих завдань сьогодення є підготовка конкурентоспроможного фахівця на ринку праці, здатного вільно спілкуватися іноземною мовою та гідно виконувати поставлені до нього професійні вимоги – приймати участь у семінарах, ярмарках, виставках, вести ділові переговори під час закордонної подорожі, укладати та аналізувати контракти та комерційну документацію, вести ділове листування та обмінюватися інформацією телефоном, факсом та за допомогою Інтернету, писати резюме, автобіографії, рекомендації, заповнювати анкети, тобто формувати іншомовну комунікативну компетенцію.

Слід зазначити, що існує значна кількість досліджень, які присвячені формуванню комунікативної іншомовної компетенції фахівців різних галузей, зокрема: студентів технічних ВНЗ (А. Андрієнко, Д. Бубнова, О. Тарнопольський), спеціалістів з фізичного виховання (Л. Морська), майбутніх фахівців морського флоту (С. Козак), юристів (Л. Котлярова), митників (О. Метьюлкіна, О. Павленко), логістів (М. Метьюлкіна), лікарів (О.

Петрашук), майбутніх інженерів (Н. Кіш). Ними обґрунтовано методичну основу навчання іноземної мови та розкрито особливості формування іншомовної комунікативної компетентності у фахівців різних галузей.

Саме проблемі комунікативної підготовки майбутніх менеджерів туризму до іншомовного спілкування присвячено також низка дисертаційних досліджень. Було досліджено та обґрунтовано педагогічну технологію готовності до іншомовного спілкування студентів ВНЗ сфери туризму (М. Галицька); досліджено іншомовну комунікативну культуру майбутніх менеджерів туризму (І. Кухта); розроблено методику навчання майбутніх фахівців створення англомовних туристичних проектів (А. Чуфарлічева); теоретично обґрунтовано і експериментально перевірено педагогічні умови формування комунікативних умінь бакалаврів туристичної сфери у процесі фахової підготовки (Г. Черній); досліджено формування жанрової компетенції в англійському діловому писемному мовленні майбутніх менеджерів туризму (Л. Є. Шевніна); обґрунтовано методику формування стратегій оволодіння професійним дискурсом сфери туризму (Ю. В. Слезко); досліджено дискурс сфери туризму в практичному та лінгвістичному аспектах (Н. В. Філатова). Однак проблема формування іншомовної комунікативної компетенції студентів на рівні докторських досліджень, зокрема майбутніх фахівців сфери туризму, залишається недослідженою, попри велику роль формування даної компетенції в туристичному бізнесі.

Погоджуючись з думкою М.М. Кудрі визначаємо **іншомовну комунікативну компетенцію** майбутнього фахівця сфери туризму, з одного боку, як здатність здійснювати іншомовне спілкування, тобто передавати і обмінюватися думками в різноманітних ситуаціях у процесі взаємодії з іншими учасниками спілкування, правильно використовуючи систему мовних і мовленнєвих норм, вибираючи комунікативну поведінку, адекватну автентичній ситуації спілкування, а з іншого – як готовність студентів до іншомовного спілкування [4, с. 61].

Вважаємо за необхідне розглянути **складові компоненти іншомовної комунікативної компетенції**. У Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти виділено такі його складники – компетенції лінгвістична, соціолінгвістична і прагматична [1]. Н. Костенко визначає наступні компоненти: компетентність мовна (лінгвістична), соціокультурна та професійна [3]. Вивчаючи різні аспекти формування іншомовної комунікативної компетентності студентів-митників, О. Павленко визначає лінгвістичну, прагматичну та соціокультурну компетентності [6]. С. Козак виокремлює лінгвістичну, соціокультурну, стратегічну та професійну компетентності [2]. Вслід за Кудрьою М.М. виділяємо наступні складові іншомовної комунікативної компетенції майбутніх фахівців сфери туризму: мовну, мовленнєву, соціокультурну та інтеркультурну [4]. Розглянемо їх:

а) мовна складова (удосконалення навичок лексики, граматики, фонетики). Мовна компетенція формується настільки, наскільки це є необхідним для усної та письмової комунікації в рамках академічного та професійного середовища, що відповідає рівню володіння мовою студентів немовних вищих навчальних закладів сфери туризму – В2.

б) мовленнєва складова (розвиток умінь говоріння, аудіювання, письма, читання) забезпечує мовця можливістю безпомилково застосовувати мовний матеріал, добирати, відповідно до теми і мети висловлювання, стиль і жанр, лінгвістичні засоби.

в) соціокультурна складова є тією складовою частиною іншомовної комунікативної компетенції, без якої іншомовне спілкування буде неефективним або взагалі не відбудеться. З огляду на це можна визначити, що майбутні фахівці сфери туризму мають засвоїти країнознавчі та лінгвокраїнознавчі знання, засвоїти "національно-культурну семантику" іноземної мови [7, С.4]. Отже, соціокультурна компетенція охоплює два види підкомпетенції: країнознавчу (знання історії, географії, економіки, державного устрою культури країни, мова якої вивчається) та лінгвокраїнознавчу (знання особливостей мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв мови в конкретних ситуаціях спілкування).

Характерною особливістю туристичного бізнесу є те, що його представники перебувають у постійному міжкультурному спілкуванні. Для успішної професійної діяльності в туристичній сфері необхідно розуміти особливості культур різних країн, враховувати національні етнопсихології, звичаї.

г) інтеркультурна складова – це комплекс умінь, які дозволяють орієнтуватися і відповідно поводити себе в ситуаціях, у яких беруть участь представники різних культур (діалог-культур).

Комунікаційно-інтеграційні процеси у сучасному світі поставили нові виклики перед вітчизняними вищими навчальними закладами у підготовці майбутніх фахівців, зокрема для сфери туризму. Серед них – формування інтеркультурної компетентності. Вслід за І.В. Кухтою вважаємо, що підготовка фахівців туризму до спілкування з представниками різних культур, не може відбуватися без іншомовної підготовки, вони — взаємопов'язані, спільним результатом яких, є подолання мовного бар'єру, запобігання культурним та національним суперечностям, обізнаність із культурою інших країн, виховання поваги до традицій інших народів [5, с. 51].

Отже, нами було уточнено суть поняття іншомовна комунікативна компетенція майбутніх фахівців сфери туризму та визначено структурні елементи даної компетенції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання д-р пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
2. Козак С. В. Формування іншомовної комунікативної компетенції майбутніх фахівців морського флоту: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / С. В. Козак. – Одеса, 2001. – 224 с.
3. Костенко Н. І. Особливості формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів ВНЗ нефілологічних спеціальностей / Н. І. Костенко // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». – 2012. – № 5. – С. 86–89.
4. Кудря М. М. Иноязычная коммуникативная компетенция как одна из составляющих личностной и профессиональной характеристик современного специалиста [Электронный ресурс] / М. М. Кудря . - Режим доступа: <http://www.avkrasn.ru/article-996.html>
5. Кухта І. В. Формування іншомовної комунікативної культури майбутніх фахівців туристичної сфери: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / І. В. Кухта. – Тернопіль, 2011. – 22 с.
6. Павленко О. О. Формування комунікативної компетенції фахівців митної служби в системі неперервної професійної освіти: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / О. О. Павленко. – К., 2005. – 40 с.
7. Черевко В.П. Формування комунікативної компетентності майбутнього менеджера у процесі професійної підготовки: дис. ...канд. психол. наук: 19.00.07. – К., 2001. – 247 с.

COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING: CURRENT STATUS IN THE ASPECT OF TEACHING ENGLISH FOR FUTURE TECHNOLOGISTS

Olena Galynska

The National University of Food Technologies, Kyiv, Ukraine

Higher education in Ukraine is experiencing changes in accordance to the processes of European integration supported by the Ukrainian government and the Ministry of Education and Science of Ukraine. Studying a foreign language is an essential part of the formation process of a